

"קדושים תהיו כי קדוש אני ה' אלקיכם"

שמחת החבריא קדישא של רשב"י בפרשת קדושים: על ידי תורת הסוד אפשר לקיים: "קדושים תהיו"

"במערת צורים שעמדת, שם קנית הודך והדרך"

והנה ידוע מה ששינינו בגמרא (שבת לג:) כי אחרי שדיבר רשב"י בגנות מלכות רומי גזרו עליו מיתה, וברח והתחבא במערה י"ג שנה מובדל ומפרש מכל בני דורו, וזכה שם במערה להשגתו הגדולה בתורת הנסתר, כמו שיסד המקובל האלקי רבי שמעון לביא זי"ע בפיוט "בר יוחאי" שנתקבל בכל תפוצות ישראל: "בר יוחאי, מושב טוב ישבת, יום נסת, יום אשר ברחת, במערת צורים שעמדת, שם קנית הודך והדרך". והמקור לכך בזוהר חדש (פרשת כי תבא עג.) ובתיקוני זוהר (הקדמה ב.):

"רבי שמעון אזל ליה וערק למדברא דלוד, ואתגניז בחד מערתא הוא ורבי אלעזר בריה, אתרחיש ניסא נפק להון חד חרוב וחד מעיינא דמיא, אכלי מההוא חרוב ושתן מההוא מיא, והוא אליהו זכור לטוב אתי להון בכל יומא תרי זימני ואוליף לון, ולא ידע אינש בהו". פירוש: "רבי שמעון הלך לו וברח למדבר של לוד, ונגזז במערה אחת הוא ורבי אלעזר בנו, נעשה נס שיצא להם עץ חרובים אחד ומעיין מים אחד, אכלו מאותו חרוב ושתו מאותם המים, והיה אליהו זכור לטוב בא אליהם בכל יום שתי פעמים ולימד אותם, ולא ידע אדם בהם".

נמצינו למדים מזה כי רשב"י זכה להשגתו הגדולה בתורת הסוד, בהיותו מתבודד במערה עם רבי אלעזר בנו פרוש ומובדל מכל בני אדם. אולם באותו רגע שבישר אליהו הנביא לרשב"י, כי מלך רומי מת ובכך נתבטלה גזירת המות על רשב"י, יצא מהמערה והתחבר עם החבריא קדישא ללמד את סודות התורה שהשיג במערה, כי השכיל ללמוד מדרכו של אברהם, שאין הקב"ה חפץ שיפרשו מהבריות כמו שעשה חנוך, אלא אדרבה רצונו שיתחברו עמם ללמדם תורה.

זאת ועוד, שהתבונן מדוע צוה הקב"ה לומר פרשת קדושים דוקא בהקהל, ועל כרחך כדי ללמדנו בכך שאין הקב"ה חפץ שיקיימו "קדושים תהיו" על ידי שיפרשו לומדי התורה מן הבריות,

ה' ותורתו, ומזה נשכיל להבין כי זאת היא החובה המוטלת עלינו זרע אברהם ללכת בדרכו הקדושה אשר הנחיל לנו מורשה.

אמנם לפי זה צריך ביאור, מדוע אם כן צוה הכתוב: "קדושים תהיו", ופירש רש"י שהוא לשון פרישות, משמע לכאורה שהקב"ה רוצה שיפרוש האדם לגמרי מכל עניני העולם הזה ויתבודד ביערות ובמדבריות, וזה סותר למה שמבואר כי רצון הקב"ה הוא דוקא שיתחבר האדם עם בני אדם ללמדם את דרכי ה'.

אך הביאור בזה כמו שכתב ה"חתם סופר" (בדיבור הראשון ד"ה קדושים), וחזר ונשנה ב"תורת משה" בדברות קדשו בלהבות אש (בדיבור הראשון ד"ה דבר):

"דבר אל כל עדת בני ישראל וגו' קדושים תהיו, ופירש רש"י פרשה זו בהקהל נאמרה, לפי שרוב גופי תורה תלויים בה. ויש לומר על פי מה שכתב החובת הלבבות (שער הפרישות פ"ג) ב ג ו ד ל מעלת הפרישות והבדידות, שאין רצון הקב"ה להיות פרוש, דהיינו שילך במקום שאין אנשים - למדבריות ויערות, לבחון ולהשכיל את מעשה ה' כי נורא הוא, כי לא תוהו בראה לשבת יצרה.

אלא רצון ה' יתברך להיות אוהב את הבריות ולחבר עמם, ללמדם בינה והשכל בתורת ה', ואם אמנם שממעט בזה להשלים עצמו, אפילו הכי הוא רצון ה' להיות אוהב הבריות, שעל ידי זה מקרבן לתורה בחיבור ובדביקות זו, ואם כוונתו רק לתכלית זה אז יהיה בחיבור עם אנשים ולבו דבק בה', ואף על פי כן [יהיה] פרוש מכל תענוגי עולם הזה, וזה הפרישות בחר ה'.

וזה שביאר כאן באמרו קדושים תהיו, שתהיו בפרישות, ונוכל לטעות שענין פרישות היינו בדידות הגוף, לכך נאמר דבר אל כל עדת וגו', והיינו פרשה זו בהקהל נאמרה, שיהיה פרוש אבל מעורב עם בני אדם, והטעם מפני שרוב גופי תורה, שיקויים התורה בגוף, תלויים בזה ללמוד וללמד ולהיות ממלכת כהנים".

בפרשתנו פרשת קדושים (ויקרא יט-א): "וידבר ה' אל משה לאמר, דבר אל כל עדת בני ישראל ואמרת אליהם, קדושים תהיו כי קדוש אני ה' אלקיכם". ופירש רש"י: "דבר אל כל עדת בני ישראל, מלמד שנאמרה פרשה זו בהקהל, מפני שרוב גופי תורה תלויין בה". ופירש ב"שפתי חכמים" שדייק כן ממה שכתוב: "דבר אל כל עדת בני ישראל", ולא כמו שכתוב בכל התורה: "דבר אל בני ישראל", כדי ללמדנו שנאמרה פרשה זו בהקהל. ועדיין יש מקום להוסיף ביאור, מדוע בחר הקב"ה שיאמר משה דוקא פרשת קדושים בהקהל.

ואם בפרשת קדושים קא עסקינן, הרי זה עתה זכינו בחסדי ה' להיכנס בחודש אייר, אשר בשמונה עשר בו יחגגו כל בית ישראל את שמחת ל"ג בעומר, יומא דהילולא של התנא האלקי רבי שמעון בר יוחאי, הנה כי כן דבר בעתו מה טוב להתבונן על מה ששמחו החבריא קדישא של רשב"י כאשר הגיעו לפרשה זו פרשת קדושים, כמבואר בזוהר הקדוש (פרשתנו פ.א.):

"תאני רבי אבא, פרשתא דא כללא דאורייתא היא וחותמא דקושטא דגושפנקא היא. בפרשתא דא אתחדשו רזין עילאין דאורייתא, בעשר אמירן וגזרין ועונשין ופקודין עילאין, דכד מטאן חבריא לפרשתא דא הוו חדאין". פירוש: "תנא רבי אבא, פרשה זו היא כללות כל התורה וחותם האמת. בפרשה זו נתחדשו סודות עליונים, בעשרה מאמרות וגזירות ועונשים ומצוות עליונות, שכאשר הגיעו החברים לפרשה זו היו שמחים".

פרשה זו בהקהל נאמרה - להיות פרושים בתוך הקהל

פתח דבריני יאיר לבאר השמחה של החבריא קדישא בפרשת קדושים, על פי שכבר הבאנו כמה פעמים שיטתו של ה"חתם סופר" (פרשת בראשית ד"ה ויתהלך חנוך) על אהבתו הגדולה של הקב"ה לאברהם אבינו שלא הלך בדרכו של חנוך, לסגור עצמו בחדר מבודד ומפרש מכל בני דורו כדי להתייחד עם ה' ביחודים עליונים, אלא אדרבה יצא מביתו להתחבר עם בני דורו כדי ללמדם את דרכי

והר הקדוש: "דכד מטאן חבריא לפרשתא דא הוה חדאן" - כשבאו החבריא של רשב"י לפרשת קדושים שמחו

ביאור דברי האריז"ל כי רשב"י רמוז בפסוק: "עלית למרום שבית שבי" - שב"י נוטריקון ש'מעון ב'ן י'וחאי

"קדושים תהיו" להתקדש במחשבה כמאמר הבעש"ט הקדוש זי"ע: "במקום שחושב האדם שם הוא כולו"

זוהר הקדוש: "מאן קדוש ה' דא רשב"י", כי בזכות תורת רשב"י אפשר להתקדש במחשבתו מכל עניני עולם הזה

ז"ל, ואיך שייך לתוארו בזה, ומה פרישות תערכו לו. אבל ענינו נראה בסייעתא דשמיא על שם שכביכול פורש עצמו מגדולתו ומצמצם כביכול אור קדושתו, לשכון שכינתו על עמו בני ישראל לשכון כבוד בתוכם, על שם זה נקרא קדוש. למדתי דבר זה מתוך דבריו של מרן החתם סופר ז"ל על התורה עיין שם, אלא שהוספתי תבלין בסייעתא דשמיא בתוספת טעם לשבח".

ומה מתוקים הם דברי ה"קרון לדוד" בפרשתנו שמביא את דברי ה"חתם סופר", והוא מוסיף לפרש בזה מצות בנין בית המקדש (שמות כה-ח): "ועשו לי מקדש ושכנתי בתוכם". כלומר הקב"ה מבקש מאתנו: "ועשו לי מקדש" - להכין מקום שתתגלה שם קדושתו ופרישותו כביכול של הקב"ה מגדולתו, ומדי קדושתו: "ושכנתי בתוכם" שישרה שכינתו בתחתונים.

"קדוש קדוש קדוש" - מלוא כל הארץ כבודו

על פי האמור הוא מוסיף לפרש כמין חומר שיח סוד שרפי קודש המשלשים קדושה בקודש, ככתוב (ישעיה ו-א): "קדוש קדוש קדוש ה' צבאות מלא כל הארץ כבודו". לפי האמור הביאור בזה, שהמלאכים אומרים שירה בשבח הקב"ה שהוא "קדוש קדוש קדוש", ומוסיפים לבאר המושג של קדושה אצל הקב"ה: "מלא כל הארץ כבודו", שהוא מצמצם את גדולתו לרדת למטה כדי למלא את כל הארץ כבודו.

[ויש להוסיף תבלין לאוהבי תורת הרמז, על פי המבואר בזהר הקדוש (פרשת בלק קצ): כי מה שאומרים ג' פעמים: קדוש קדוש קדוש הוא כנגד ג' עולמות: "בגין דקדושה מתלת עלמין סלקא". ופירש ב"אור החמה" על פי הידוע שהקב"ה ברא ד' עולמות הנקראים בשם אבי"ע - אצילות, בריאה, יצירה, עשיה,

עולם האצילות, הוא בבחינת עולמו של הקב"ה, שהוא מתייחד שם בעשר מדותיו שבהן

שעלה משה למרום לקבל את התורה וניצח את המלאכים. וכן כתב ב"סמיכת חכמים" (הקדמה דף קג): בשם המקובלים: "הובא במקובלים שמושה בשעת עלייתו זכה לנשמת רבי שמעון בן יוחאי, והרמז הוא שבית שבי" ששבה והשיג נשמת שבי" נוטריקון ש'מעון ב'ן י'וחאי". וצריך ביאור מה ראה משה רבינו על ככה לקחת עמו נשמת רשב"י כשעלה למרום לקבל את התורה.

הגילוי הגדול של החתם סופר על מושג קדושה אצל הקב"ה

חשבתי דרכי לבאר כל זה, על פי מה שגילה לנו מאורו של עולם מרן ה"חתם סופר" בפרשתנו מושג חדש על ענין הקדושה אצל הקב"ה, והנה הם הדברים ב"תורת משה" (ש"ה קדושים תהיו) בלשון קדשו:

"קדושים תהיו כי קדוש אני ד'. לולא דמסתפינא הוה אמינא, כי קדושה משמש בשני אופנים, פרישות מהעולם הזה לעלות לרוחניות, וכן בהיפוך (ישעיה סה-ה) אל תיגש בי כי קדשתיך, ולא יצוייר קדושה אצל הקב"ה יתברך שמו, כי מה פרישות שייך, אלא ההיפוך שהוא יתברך שמו קדוש להשגיח בשפלים ולהתעסק עם הגשמיים מה שאין ראוי לכבודו, ומכל מקום קדוש הוא, אם כן ראוי שגם אתם תהיו קדושים, להפריש עצמיכם מגשמייות ולהידבק ברוחניות עליון, ואז הקב"ה מתקרב אצילנו ואנחנו מתקרבים לו, ובזה יקויים (דברים ד-ד) ואתם הדביקים בה' אלקיכם חיים כולכם היום".

והנה זכינו ללמוד ביאור דבריו הקדושים ביתר שאת, מדברי ה"ערוגת הבושם" בפרשתנו שהרחיב לבאר רעיון נשגב זה של ה"חתם סופר", בלשון קדשו:

"דבאמת הבורא כל עולמות יתברך שמו נשגב מכל רעיון, ונעלם מכל חביון, ולית מחשבה תפיסא ביה כלל, ואיך יתכן לתוארו יתברך שמו בתואר קדוש דענינו על שם פרישות כמו שכתב הרמב"ן

אלא אדרבה רצונו הוא שיתחבר האדם עם הבריות ללמדם תורה, ועם כל זאת יתבודד ויחשוב מחשבות קדושות גם ביושבו במקלות עם. מעתה יומתק להבין דברי הזוהר הקדוש, שכאשר הגיעו החבריא של רשב"י לפרשת קדושים שמחו מאד, כי בזכות פרשה זו שנאמרה בהקהל זכו ללמוד תורת הנסתר מפי רשב"י.

"עלית למרום שבית שבי" - שב"י ש'מעון ב'ן י'וחאי

רחש לבי דבר טוב לכבוד ל"ג בעומר הבא עלינו לטובה, לומר ביאור חדש על מה ששמחו החבריא של רשב"י כל כך כאשר הגיעו לפרשת קדושים, בהקדם לבאר מה שכתב הגה"ק החיד"א זי"ע ב"שם הגדולים" (אות שלב) בשם רבינו האריז"ל, כי נשמת רבי שמעון בן יוחאי רמוזה בפסוק (תהלים טח-ט): "עלית למרום שבית שבי לקחת מתנות באדם", שכן שב"י נוטריקון ש'מעון ב'ן י'וחאי.

והנה פסוק זה: "עלית למרום שבית שבי", דרשו חכמינו ז"ל על משה רבינו כשעלה למרום לקבל תורה לישראל, וניצח את המלאכים שביקשו למנוע ממנו לקבל את התורה כמו ששינוי בגמרא (שבת פח:):

"אמר רבי יהושע בן לוי, בשעה שעלה משה למרום, אמרו מלאכי השרת לפני הקב"ה, רבונו של עולם מה לילוד אשה בינינו, אמר להן לקבל תורה בא, אמרו לפניו חמוזה גנוזה שגנוזה לך תשע מאות ושבעים וארבעה דורות קודם שנברא העולם אתה מבקש ליתנה לבשר ודם, (תהלים ח-ה) מה אנוש כי תזכרנו וכן אדם כי תפקדנו, (שם ב) ה' אדונינו מה אדיר שמך בכל הארץ אשר תנה הודך על השמים, אמר לו הקב"ה למשה החזיר להן תשובה, אמר לפניו רבונו של עולם מתיירא אני שמא ישרפוני בהבל שבפיהם, אמר לו אחוז בכסא כבודי וחזור להן תשובה...

אמר לפניו, רבונו של עולם תורה שאתה נותן לי מה כתיב בה (שמות כ-ב), אנכי ה' אלקיך אשר הוצאתיך מארץ מצרים, אמר להן למצרים ירדתם, לפרעה השתעבדתם, תורה למה תהא לכם... שוב מה כתיב בה (שם יג) לא תרצת, לא תנאף, לא תגנוב, קנאה יש ביניכם, יצר הרע יש ביניכם. מיד הודו לו להקב"ה, שנאמר (תהלים ח-ז) ה' אדונינו מה אדיר שמך בכל הארץ, ואילו תנה הודך על השמים לא כתיב, מיד כל אחד ואחד נעשה לו אוהב ומסר לו דבר, שנאמר עלית למרום שבית שבי לקחת מתנות באדם, בשכר שקראו אדם לקחת מתנות".

הרי מבואר בגמרא כי מקרא זה שדרש האריז"ל: "עלית למרום שבית שבי" - שב"י נוטריקון ש'מעון ב'ן י'וחאי, מדבר על השעה

האלה". ופירש בשל"ה הקדוש (מסכת חולין נר מצוה אות ז בהג"ה): "מהלכים הן בני אדם שאינם נולדים בשלימות, רק צריך להיות מהלך משלימות לשלימות, והמלאכים נקראים עומדים, שמתחילת יצירתן הם בשלימות האחרון עומדים במעמדם".

כאשר נתבונן נוכל ללמוד מכך יסוד גדול, שהמלאכים אינם יכולים להתקדש כבני אדם, שהרי המושג של קדושה הוא לפרוש מאותו מצב שהאדם נמצא בו כדי להתעלות יותר, נמצא לפי זה כי דוקא אדם שיש בו יצר הרע יכול להתקדש על ידי שיפוש מהיצר, וגם אחר כך הוא יכול להתקדש עוד ועוד על ידי שהוא עולה ממדרגה למדרגה, אבל המלאך שנשאר תמיד באותה מדרגה אין הוא יכול להתקדש ולפרוש ממצבו.

והיה כי ישאל השואל הלא מצינו סתירה לכך, ממה שתיקנו מתקני התפילות בתפלת שחרית (ברכת יוצר אור): "כולם אהובים, כולם ברורים, כולם גבורים, כולם קדושים". הרי שהמלאכים נקראים "קדושים". על כך נשיב לו תשובה ברורה, כי אמנם כן המלאכים נקראים "קדושים" רק מצד מעשי ה'; שבראם כך שיהיו פרושים מכל עניני עולם הזה, אולם מצד עצמם אינם יכולים להתקדש ולעלות ממדרגתם.

הנה כי כן יאיר לנו להבין מה שהשיב משה רבינו תשובה ניצחת למלאכי מעלה: "תורה למה תהא לכם... קנאה יש ביניכם, יצר הרע יש ביניכם". כלומר הא תינח ישראל שיש להם יצר הרע והם יכולים להתקדש למטה, הרי הם יכולים לעשות הכנה לקראת קבלת התורה שירד ה' מלמעלה על ידי שיתקדשו תחילה למטה, כמו שהיה באמת שנתקדשו ישראל שלשה ימים לפני מתן תורה, ובזכות זה: "יירד ה' על הר סיני".

אולם אתם מלאכים הרי אין לכם יצר הרע, ולמה באמת אין לכם יצר הרע, כי מאחר שאתם תמיד במדרגה אחת בבחינת "עומדים", נמצא כי אם היה לכם יצר הרע לא הייתם מסוגלים להתעלות ולהתגבר עליו, אם כן איך אתם רוצים לקבל את התורה מהקב"ה, שיתקדש לרדת מעולמו עד לעולם המלאכים למסור לכם את התורה, הלא צריך להקדים לכך אתערותא דלתתא להתקדש למטה, ומאחר שאתם בבחינת "עומדים" הלא אינכם מסוגלים להתקדש.

התקדשות בעניני העולם הזה בזכות רשב"י

בדרך זו במסילה נעלה לבאר דברי האריז"ל, כי נשמתו של התנא האלקי רשב"י רמוזה בפסוק: "עלית למרום שבית שבי" - שב"י נוטריקון ש'מעון

רעיון נשגב של החתם סופר: אצל בשר ודם המושג של קדושה הוא שפורש עצמו מעניני העולם הזה

אצל הקב"ה המושג של קדושה הוא, שהוא פורש עצמו כביכול מגדולתו לצמצם עצמו לרדת למטה

קרן לדוד: "ועשו לי מקדש ושכנתי בתוכם" -

המקדש של הקב"ה הוא לרדת למטה להשרות שכינתו בישראל

שם: "קדוש קדוש קדוש ה' צבאות", ובמה מתגלה קדושתו:

"מלוא כל הארץ כבודו" שהוא יורד למטה

קדושה אצל הקב"ה שפורש עצמו מגדולתו האין סופית, לצמצם את חכמתו ולרדת לשכון בתוך בני ישראל ולמסור להם את תורתו.

לכן הקדים הקב"ה לומר למשה שיאמר לישראל: "וקדשתם היום ומחר", שיתקדשו למטה לפרוש מכל עניני העולם הזה לפני מתן תורה, כדי שעל ידי זה באתערותא דלתתא יעוררו למעלה קדושתו של הקב"ה, שיצמצם כביכול את גדולתו לרדת על הר סיני למסור את התורה לישראל. וזהו פירוש הפסוק: "וקדשתם היום ומחר", שיפרשו מכל עניני העולם הזה, ומפרש הטעם: "והיו נכונים ליום השלישי, כי ביום השלישי ירד ה' לעיני כל העם על הר סיני", לכן כדי לעורר קדושה זו אצל הקב"ה שירד מגדולתו צריך להקדים קדושה למטה.

[ועתה בא וראה כי על פי האמור יאירו עינינו להבין מה ששנינו בגמרא (שבת פח.), כי הקב"ה אמנם אמר למשה: "וקדשתם היום ומחר" - רק שני ימים של פרישה וקדושה, אבל משה הוסיף יום אחד מדעתו, והסכים הקב"ה עמו שלא נתן את התורה רק ביום הרביעי. לפי האמור יש לומר הביאור בזה, כי משה רבינו השיג כי כדי שירד ה' על הר סיני בעולם העשיה, צריך לכך ג' ירידות מעולם האצילות עד לעולם העשיה.

לכן נתחכם להוסיף יום אחד מדעתו כדי שיתקדשו ישראל ג' ימים, ועל ידי זה יעוררו למעלה שיתקדש הקב"ה כביכול בג' מיני קדושות, לרדת מעולם האצילות לעולם הבריאה, מעולם הבריאה לעולם היצירה, ומעולם היצירה לעולם העשיה, והרי זה ממש בבחינת: "קדוש קדוש קדוש ה' צבאות מלוא כל הארץ כבודו".

המלאכים נבראו קדושים אבל אינם יכולים להתקדש

והנה מודעת זאת בכל הספרים, כי המלאכים נקראים "עומדים" על שם שהם עומדים תמיד באותה מדרגה שבה נבראו, כמו שאמר הנביא (זכריה ג-ז): "ונתתי לך מהלכים בין העומדים

הוא יתברך מנהיג את העולם. עולם הבריאה, שם נמצא כסא הכבוד שהקב"ה כביכול יושב עליו, ומלאכי מעלה הנקראים חיות הקודש נושאות את כסא הכבוד. עולם היצירה, הוא העולם שכל המלאכים נמצאים בו. עולם העשיה, הוא העולם הזה שאנו קרוצי חומר נמצאים בו.

הנה כי כן זהו ביאור דברי הזוהר הקדוש ג' פעמים קדוש הם כנגד ג' עולמות, כי הכוונה בזה להמשיך קדושה מעולם האצילות שהקב"ה מתלבש בו, גם לג' עולמות התחתונים בריאה יצירה עשיה. ויש לרמז ענין זה בפסוק (תהלים ק-ב): "ע'בדו א'ת י'י ב'שמחה" ראשי תיבות אבי"ע, כי תכלית העבודה בשמחה היא לייחד את ה' בכל ד' העולמות.

ולפי היסוד הנפלא של ה"חתם סופר" בהוספת ה"קרן לדוד" יש לומר, כי "קדוש" הראשון הוא כנגד הצמצום הראשון שירד הקב"ה מעולם האצילות לעולם הבריאה, "קדוש" השני הוא כנגד הצמצום השני שירד הקב"ה לעולם היצירה, "קדוש" השלישי הוא כנגד הצמצום השלישי שירד הקב"ה לעולם העשיה, ועל כך מסיימים: "מלוא כל הארץ כבודו".

"וקדשתם היום ומחר" הכנה לירידת ה' על הר סיני

בדרך המלך נלך לבאר לפי זה מה שהשיב משה רבינו למלאכי מעלה: "תורה למה תהא לכם... קנאה יש ביניכם, יצר הרע יש ביניכם", בהקדם לפרש מקרא שכתוב בהכנה לקראת מתן תורה (שמות יט-י): "ויאמר ה' אל משה לך אל העם וקדשתם היום ומחר וכבסו שמלותם, והיו נכונים ליום השלישי כי ביום השלישי ירד ה' לעיני כל העם על הר סיני".

ויש לומר הביאור בזה, כי מאחר שבמתן תורה ירד הקב"ה על הר סיני למסור את התורה לישראל, שעצם נתינת התורה לישראל הוא בבחינת צמצום חכמתו הגדולה של הקב"ה שאין לה סוף, אלא כפי שלמדנו מתורתו של ה"חתם סופר" זהו ענין

חורש בשעת חרישה, שלא תהיה כוונתו בשעת חרישה רק לחרוש בלבד, ולא תהיה לו כוונה אחרת, תורה מה תהא עליה, רק צריך בשעת חרישה גם כן לחשוב בדברים עליונים".

ולפי המבואר יש לומר כי התנא האלקי רשב"י בעל תורת הסוד, הולך בזה לשיטתו שבכל מעשיו הגשמיים צריך לייחד יחודים עליונים בלתי לה לבדו, נמצא כי בשעת החרישה הוא אין האדם נמצא במקום החרישה, אלא הוא נמצא במקום מחשבתו המתהלכת בעולמות עליונים, וזהו ביאור ענין "קדושה" אצל איש ישראל, שפורש במחשבתו מכל עניני עולם הזה כי כל מעשיו הוא לשם שמים, באופן שהוא נמצא כל כולו בעולמות העליונים.

על פי האמור יפתח לנו פתח להבין מה שמבואר בזהוה הקדוש כי רשב"י נקרא בתואר "קדוש ה'" (פרשת נשא קמח). "מאן הוא קדוש ה' דא רבי שמעון בן יוחאי, דאקרי מכובד בעלמא דין ובעלמא דאתי". לפי האמור הביאור בזה, כי בזכות תורת הסוד שגילה בעולם, אפשר להתקדש על ידי שיכוון בכל מעשיו לייחד את שם ה' בעולמות העליונים, וזהו שסיים: "דאקרי מכובד בעלמא דין ובעלמא דאתי", כי אפילו בהיותו עומד בעולם הזה היה נמצא גם בעולם העליון כי הכל הולך אחר המחשבה.

מעתה הרחיב לנו ה' להבין דברי האריז"ל, כי נשמת רשב"י רמוזה בפסוק הנדרש על מתן תורה: "עלית למרום שבת שבי" - שב"י נטרקון ש'מעון בן יוחאי, ולפי האמור הביאור בזה, כי כשעלה משה למרום לקבל את התורה, לקח עמו נשמת רשב"י כדי שיוכל לנצח את המלאכים שביקשו לקבל את התורה, כי רק בזכות רשב"י שגילה בעולם תורת הסוד, אפשר להתקדש כראוי על ידי שיכוון בכל מעשיו לייחד את שם ה', ועל ידי זה מדה כנגד מדה מעוררים גם למעלה שיתקדש הקב"ה לפרוש מגדולתו האין סופית, לצמצם עצמו לרדת למטה בהר סיני לתת את התורה לישראל, אשר ענין זה לא שייך אצל המלאכים.

כיון שבאנו לידי כך יאירו עינינו וישמח ליבנו להבין, מדוע כשהגיעו החבריא קדישא של רשב"י לפרשת קדושים שמחו כל כך, כי השכילו להבין שרק בזכות רשב"י שלימד את החבריא קדישא תורת הסוד, אפשר לקיים בתכלית השלימות המצות עשה: "קדושים תהיו", על ידי שיעסוק האדם בעניני עולם הזה למטה, ויכוון לייחד הכל לשם ה' ביחודים עליונים, שעל ידי זה נחשב כאילו הוא נמצא כל כולו בעולמות העליונים, כמאמר הבעל שם טוב: "במקום שחושב האדם שם הוא כולו".

לשמועה זו, והיה מקבץ פרוטות לקנות מהם כל מיני פירות שהיה אוכל מכל פרי פעם בשנה, הנה כי כן איככה נוכל לפרש עניני קדושה שיפרוש אדם עצמו מכל עניני העולם הזה.

אך הביאור האמיתי בענין המושג של קדושה הוא, על פי שכתב הגה"ק רבי צדוק הכהן ב"צדקת הצדיק" (אות קמז): "במקום שהוא המחשבה של אדם שם הוא כל האדם, כי עיקר האדם אינו הגוף רק הנפש, והנפש אינה דבר רק כח המחשב ומהרהר והרוצה שבאדם, ומקום שמחשבתו אדוקה, כך הוא כל צורת האדם באותו עת".

ומקור הדבר מתורתו של הבעל שם טוב הקדוש ז"ל ע"ע, כמו שהביא תלמידו הנאמן ב"תולדות יעקב יוסף" (פרשת חיי שרה אות ג): "אם עושה המצוה בהאמנה שלימה שעל ידי עשיות מצוה זו יזכה לדבק בו יתברך, וכמו שכתוב ובו תדבק שהוא תכלית כל התורה ומצוות... אם כן כשמקשר ומדבק מחשבתו בו יתברך, כל רמ"ח איבריו וש"ס גידיו גרויין אחר המחשבה, וכמו ששמעתי מפורש מפי מורי במקום שחושב האדם שם הוא כולו".

תכלית תורת הסוד לייחד יחודים למעלה

והנה ידוע ומפורסם כי יסוד ה'יסודות ו'עמוד ה'עבודה בתורת הנסתר הוא, שיכוון האדם בכל מעשיו הגשמיים למטה בעולם הזה, לייחד הכל לשם ה' בייחודי שמות הקדושים בגבהי מרומים בעולמות העליונים, כמו שהעיד הרה"ק מהרי"א מקאמרנא זצ"ל (הקדמה לפירוש המשניות "עצי עדן") על דודו מורו ורבו המקובל האלקי רבי צבי הירש מזידיטשוב ז"ל ע"ע:

"וכזה ראיתי למורי דודי הקדוש רבינו צבי, שהיה אומר על כל דבר קטן וגדול לשם יחוד קוב"ה ושכינתיה בפה מלא, אפילו מעט מים ששתה היה שוהה ואומר כמה יחודים, ועד כשהיה שותה המים היה דוגמא דלעילא, להמשיך מים עליונים לשכינת עוזנו, ממנו להחיות נפש כל חי ברוך חי העולמים, וכן בכל דבר אכילה כל תנועה ולעיסה היה בדוגמא דלעילא, ומעט מעט שיאכל המשיך רב טוב לבית ישראל".

יומתק לצרף בזה מה ששנינו בגמרא (ברכות לה:): "רבי שמעון בן יוחי אומר, אפשר אדם חורש בשעת חרישה, וזורע בשעת זריעה, וקוצר בשעת קצירה, ודש בשעת דישה, וזורע בשעת הרוח, תורה מה תהא עליה". וכתב ב"אך פרי תבואה" (פרשתעקב דיבור הב') הביאור על כך: "ושמעתי בשם הרב הגאון בעל מחבר חתם סופר ז"ל, דהיינו שאם האדם יהיה

בן יוחאי, אשר כפי שלמדנו הביאור על כך מדברי ה"סמיכת חכמים", כי כשעלה משה למרום לקבל את התורה לישראל נתלבש בנשמת רשב"י, וצריך ביאור מדוע לקח עמו דוקא נשמת רשב"י.

אך לפי האמור יש לבאר הענין, כי כבר נתבאר שלא היה אפשר לקבל את התורה, רק על ידי שהקדימו ישראל להתקדש ככתוב: "וקדשתם היום ומחר", כי על ידי זה גרמו אתערותא דלעילא שיתקדש הקב"ה כביכול, לפרוש מרוממותו ולצמצם עצמו לרדת למטה ככתוב: "וירד ה' על הר סיני".

והנה ידוע כי מתן תורה חוזר ונשנה בכל יום ויום, כמו שכתוב (דברים ה-ט): "את הדברים האלה דיבר ה' אל כל קהלכם בהר מתוך האש הענן והערפל קול גדול ולא יסף". ופירש רש"י כפירוש התרגום: "קל רב ולא פסק". כי דיבורו של הקב"ה במתן תורה הוא נצחי ותמידי ואינו נפסק לרגע. וזהו הטעם שאנו מברכים בכל יום בברכת התורה: "נותן התורה" בלשון הוה, כמו שכתב הט"ז (או"ח סי' מז ס"ק ה):

"ונראה לי עוד שתקנו לחתום [ברכת התורה] 'נותן' התורה שיש במשמעותו לשון הוה ולא 'נתן' בלשון עבר, אלא הכוונה שהוא יתברך נותן לנו תמיד בכל יום תורתו, דהיינו שאנו עוסקים בה וממציא לנו הוא יתברך בה טעמים חדשים". נמצא לפי זה כי בכל יום צריך להתקדש למטה, כדי לעורר בכך שיתקדש הקב"ה למעלה, לצמצם עצמו לרדת למטה כדי להטעים לנו טעמים חדשים בתורה.

"במקום שחושב האדם שם הוא כולו"

אולם ראוי להתבונן במושג של קדושה אצל בני אדם, ובפשטות הכוונה בזה שצריך לפרוש מכל עניני העולם הזה ולאכול רק כדי חיותו, אולם הלא ידוע מדברי רבינו האריז"ל ב"שער המצות" (פרשת עקב), כי תכלית העבודה בעניני אכילה ושתיה היא להעלות ניצוצי הקדושה הטמונים בהם.

בא וראה עד היכן הדברים מגיעים, ממה ששנינו בתלמוד ירושלמי (סוף מסכת קידושין דף מה:): "עתיד אדם ליתן דין וחשבון על כל שראת עינו ולא אכל". ומפרש ה"פני משה": "משום שאינו נותן לבו לחזור אחריהן לברך ולהודות השם ברוך הוא, שברא מינים אלו להחיות בהן בני אדם, וכמו שאינו נחשב בעיניו טובתו יתעלה ברוך הוא".

ומסיים בירושלמי: "רבי לעזר חשש להדא שמועתא, ומצמיח ליה פריטין ואכיל בהון מכל מילה חדא בשתא". פירוש, רבי לעזר חשש